

MATRICE SIGILARE APARTINÂND
PREFECTURII JUDEȚULUI ARGEȘ (1862-1929)

LAURENȚIU-ȘTEFAN SZEMKOVICS*

La Arhivele Naționale Centrale din București, în colecția de matrice sigilare¹, se află șase piese care au aparținut, în perioada 1862-1929, Prefecturii județului Argeș. Aceste matrice, care imprimau sigiliul² pe documente, au forma rotundă³ și „trapezoidală”, sunt confecționate din alamă, sunt gravate în incizie și în excizie⁴ și le vom analiza, în bună măsură, cu ajutorul sigilografiei⁵ și heraldicii⁶. În câmpul sigilar⁷ al acestor vestigii sfragistice se disting:

A. *Stema unită a Principatelor Române*⁸, reunind stemele heraldice ale Moldovei și Țării Românești, apare în emblema piesei de mai jos:

* Arhivele Naționale Istorice Centrale, București.

¹ Denumim matrice sigilară obiectul confecționat din material dur care, având gravate o reprezentare și un text ce-l individualizează pe posesor, servește la realizarea amprente sigilare; Damian P. Bogdan, *O străveche matrice de pecete românească*, în „Studii și Materiale de Istorie Medie”, I, 1956, p. 245; Maria Dogaru, *Sigiliile mărturii ale trecutului istoric. Album sigilografic*, București, 1976, p. 5.

² Sigiliul este amprenta rămasă pe suportul documentului (în ceară, hârtie, soluție de aur, tuș sau fum) în urma aplicării matricei sigilare ce poartă o emblemă și un text menit a individualiza posesorul; sigiliul este principalul mijloc de garantare a secretului și de asigurare a autenticității actului; *Dicționar al științelor speciale ale istoriei. Arhivistică, cronologie, diplomatică, genealogie, heraldică, paleografie, sigilografie*, colectiv de autori, București, 1982, p. 213-218.

³ Sigiliile rotunde, cu forma considerată fundamentală, reprezintă autoritatea; Laurențiu-Ștefan Szemkovics, Maria Dogaru, *Tezaur sfragistic românesc. I. Sigiliile emise de cancelaria domnească a Țării Românești (1390-1856) – Trésor sfragistique roumain. I. Les sceaux émis par la chancellerie princière de la Valachie (1390-1856)*, București, 2006, p. 64.

⁴ Gravarea sigiliilor se poate face în adâncime (*incizie*), pentru sigilarea în ceară sau cocă, ori în relief (*excizie*), pentru sigilarea în tuș sau fum; *Dicționar al științelor speciale*, p. 128.

⁵ Sigilografia a fost fondată în secolul al XVII-lea de Dom Mabillon, părintele erudiției moderne și dezvoltată în secolul al XIX-lea de către Louis-Claude Douët d'Arcq, un mare arhivist și istoric care, împreună cu echipa sa, a scos lucrarea *Collection des sceaux des Archives de l'Empire*. Franceză la origine, această disciplină nu a întârziat să se extindă în toată Europa, pretutindeni unde, încă din Evul Mediu, se impunea obiceiul de a valida documentele cu sigiliu; Jean-Luc Chassel, *Les sceaux dans l'Histoire, l'Histoire dans les sceaux*, în *Les sceaux, sources de l'histoire médiévale en Champagne. Actes des tables rondes de la Société française d'héraldique et de sigillographie (Troyes, 2003-Reims, 2004)* sous la direction de Jean-Luc Chassel, Paris, 2007, p. 9.

⁶ Heraldica este disciplina auxiliară a istoriei care studiază stemele, blazoanele etc.; Florin Marcu, *Marele dicționar de neologisme*, București, 2000, p. 422.

⁷ Câmpul sigilar este suprafața pe care se gravează emblema și legenda unui sigiliu; *Dicționar al științelor speciale*, p. 71.

⁸ Vezi și Dan Cernovodeanu, *Știința și arta heraldică în România*, București, 1977, p. 145-157.

I. Matrice sigilară rotundă (39 mm), din alamă, gravată în incizie, având în câmp un scut⁹ de tip francez modern¹⁰, despicat¹¹, încărcat în cartierul din dreapta, tăiat albastru¹² și aur¹³, cu acvila¹⁴ cruciată¹⁵, încoronată¹⁶, cu capul conturnat¹⁷, redată din față, cu aripile¹⁸ deschise și cu zborul în jos, iar în cel din stânga, tăiat roșu¹⁹ și albastru, cu o întâlnire²⁰ de zimbbru, reprezentată cu capul animalului văzut din față, având între coarne²¹ o stea²². Scutul este timbrat²³ de o coroană²⁴ princiară, fără tocă,

⁹ Scutul = partea centrală a unei steme, simbolizând arma de apărare a cavalerilor medievali, pe care aceștia își reprezentau blazonul. Scutul are forme variate după epocă și aria geografică unde a apărut; *Dicționar al științelor speciale*, p. 211.

¹⁰ Scutul de tip francez modern este un scut dreptunghiular cu baza în acoladă, inventat și răspândit de Bara la sfârșitul secolului al XVI-lea; Théodore Veyrin-Forrer, *Précis d'Héraldique*, édition revue et mise à jour par Michel Popoff, 2004, p. 15, 17, fig. 21.

¹¹ Despicat = termen care indică împărțirea în două părți egale, printr-o linie verticală, a unei suprafețe, scut, cartier sau mobile; *Dicționar al științelor speciale*, p. 99; W. Maigne, *Abrégé méthodique de la science des armoiries suivi d'un glossaire des attributs héraldiques, d'un traité élémentaire des ordres des chevalerie et de notions sur les classes nobles, les anoblissements, l'origine des noms de famille, les preuves de noblesse, les titres, les usurpations et la législation nobiliaires*, Paris, 1860, p. 14.

¹² Albastru (azur) = culoare utilizată în alcătuirea stemelor, reprezentată convențional prin linii orizontale plasate la distanță egală. Semnifică loialitate, fidelitate, frumusețe (A. de la Porte, *Trésor héraldique d'après d'Hozier, Ménétrier, Boisseau, etc.*, Paris, Leipzig, H. Casterman, Tournai, 1861, p. 11). Începând cu secolul al XX-lea, culoarea albastră simbolizează Europa în seria celor cinci inele olimpice, iar din 1955 devine culoarea Consiliului Europei (mai târziu, a Comunității Europene); Michel Pastoureau, *Albastru. Istoria unei culori*, traducere din franceză de Em. Galaicu-Păun, 2006, p. 224, nota 271.

¹³ Aur = metal utilizat în alcătuirea stemelor; este reprezentat convențional prin puncte plasate la egală distanță între ele (*Dicționar al științelor speciale*, p. 49); simbolizează bogăție, forță, credință, puritate, constanță, bucurie, prosperitate, viață lungă; G. Eysenbach, *Histoire du blason et science des armoiries*, Tours, MDCCCXLVIII, p. 370; H. Gourdon de Genouillac, *Les Mystères du blason de la noblesse et de la féodalité. Curiosités – bizarreries et singularités*, Paris, 1868, p. 16.

¹⁴ Acvila = pasăre heraldică de prim rang (cea mai intens folosită). Simbolizează curaj, hotărâre, zbor spre înălțimi. Conform cerințelor artei heraldice, acvila trebuie reprezentată văzută din față, cu capul spre dreapta și aripile deschise. Este elementul central al stemei heraldice a Țării Românești. Figurează și în stema Transilvaniei; *Dicționar al științelor speciale*, p. 17; stăpâna tunetului și a trăsnetului, căci loviturile date cu ghearele sunt precum fulgerele, iar asupra prăzii se năpustește ca trăsnetul; simbol al regelui solitar și necruțător; în tradiția populară este simbol al focului, al incendiului și al devastării; purtător al luminii; reprezintă persoana și puterea regelui, dar și capitala și imperiul acestuia; Jean-Paul Clébert, *Bestiar fabulos. Dicționar de simboluri animaliere*, București, 1995, p. 334-340.

¹⁵ Acvilă cruciată = pasăre heraldică purtând în cioc o cruce; *Dicționar al științelor speciale*, p. 17.

¹⁶ Încoronat = se spune despre animale sau despre figuri umane care au o coroană pe cap; W. Maigne, *op. cit.*, p. 233.

¹⁷ Conturnat = se spune: 1) despre animale sau despre capete de animale care privesc spre stânga scutului; 2) de chevron atunci când vârful este întors spre partea stângă a scutului; W. Maigne, *op. cit.*, p. 229.

¹⁸ Aripi = simbol al avântului; indică facultatea cunoașterii, o eliberare și o izbândă; Jean Chévalier, Alain Ghéerbrant, *Dicționar de simboluri. Mituri, vise, obiceiuri, gesturi, forme, figuri, culori, numere*, București, I, p. 141-143.

¹⁹ Roșu = culoare utilizată în alcătuirea stemelor, reprezentată convențional prin linii verticale plasate la distanță egală. Semnifică curaj, dăruire, îndrăzneală, dragoste, sacrificiu, bunătate, vigilență și justiție; A. de la Porte, *op. cit.*, p. 11; *Dicționar al științelor speciale*, p. 201.

²⁰ Capul cerbului, al bourului, al berbecului sau al unui alt animal, care apare din față în scut, adică arătând ochii; Cte Alph. O'Kelly de Galway, *Dictionnaire archéologique et explicatif de la science du blason*, tome I, Bergeret, Imprimerie générale du sud-ouest, 1901, p. 403.

²¹ Corn = simbol al puterii; Jean Chévalier, Alain Ghéerbrant, *op. cit.*, vol. I, p. 367-369.

²² Stea = simbolul manifestării centrale a luminii, a focului unui univers în expansiune. Ea este, ca și numărul cinci, simbol al perfecțiunii; Jean Chévalier, Alain Ghéerbrant, *op. cit.*, vol. III, p. 257-264.

compusă dintr-un cerc împodobit cu pietre prețioase²⁵, surmontat de opt cruciulițe treflate (dintre care cinci sunt vizibile), intercalate de perle²⁶, din vârful cărora pornesc opt arce ornate cu perle care se reunesc în partea de sus și se termină printr-un glob crucifer²⁷, cu cruce labată²⁸ (cu brațele de formă concavă²⁹). Sub scut este gravat anul 1862. În exergă³⁰, mărginită de un cerc liniar la exterior, legenda: **PREFECTURA JUDEȚULUI ARGEȘU**³¹.

²³ Timbrat = termen care indică poziția unei mobile față de scut. Este propriu coifului cu cimier și lambrechini; *Dicționar al științelor speciale*, p. 230.

²⁴ Coroană = simbol al perfecțiunii; simbolizează o demnitate, o domnie, accesul la un rang și la niște forțe superioare. Simbol al victoriei, este un mod de a răsplăti o faptă deosebită sau merite excepționale. Coroana este un ornament al scutului care simbolizează demnitate, rang nobiliar, suveranitate. După formă, întâlnim coroane închise și coroane deschise; *Dicționar al științelor speciale*, p. 90; Jean Chévalier, Alain Ghéerbrant, *op. cit.*, vol. I, p. 371-375.

²⁵ Pietre prețioase = aurul semnifică topazul; argintul, perla; roșu, rubinul; albastru, safirul; purpura, ametistul; verde, smaraldul; negru, diamantul; Jean Claude Favre, *Abrégé méthodique des principes de la science héraldique*, Chambert, Louys du-Four, Imprimeur de S.A.R., MDCXLVII, p. 32.

²⁶ Perla = în Europa era folosită în medicină la tratarea melancoliei, a epilepsiei, a dementiei. La greci, perla era simbolul iubirii și al căsătoriei. Ea simbolizează sublimarea instinctelor, capătul luminos al evoluției. Perla este rară, pură, prețioasă. Datorită formei sale sferice, perla este asociată cu perfecțiunea; mai simbolizează cunoașterea; Jean Chévalier, Alain Ghéerbrant, *op. cit.*, vol. III, p. 66-69; Hans Biedermann, *Dicționar de simboluri*, vol. II, Editura Saeculum I.O., București, 2002, p. 327-328.

²⁷ Glob crucifer = sferă suprapusă de o cruce care se găsește în vârful coroanelor închise, în mâna unor personaje sau deasupra unor scuturi; este însemn al puterii suverane, atribut al suveranității. În heraldica românească globul crucifer este întâlnit în stemele Țării Românești, în armele Moldovei și în armeriile statului român; *Dicționar al științelor speciale*, p. 127.

²⁸ Silviu Andrieș-Tabac, *Tipologia crucii heraldice*, în „Analecta Catholica”, IV, 2008, Chișinău, 2010, p. 110, fig. 37.

²⁹ Claude Wenzler, *Le guide de l'héraldique. Histoire, analyse et lecture des blasons*, 2002, p. 187, fig. 338, 339, 340.

³⁰ Exergă = spațiul de la marginea câmpului sigilar, de obicei cuprins între două sau mai multe cercuri (ce pot fi liniare, șnurate, perlate, etc.), în care se gravează textul legendei; *Dicționar al științelor speciale*, p. 111.

³¹ Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția *Matrice sigilare*, nr. 1802.

B. Apărând prima oară înscrisă într-unul din cele opt medalioane rotunde de pe un act emis la 20 iulie 1715³², prin care mitropolitul Antim stabilește așezământul Bisericii Tuturor Sfinților (Mănăstirea Antim), precum și într-unul din cele 17 medalioane din emblema sigiliului ce validează un document din 13 septembrie 1782³³ emis în cancelaria domnitorului Nicolae Caragea, *stema județului Argeș* apare în emblema următoarei piese:

II. Matrice sigilară rotundă (39 mm), din alamă, gravată în excizie, având în câmp un scut de tip *renaștere*, cu colțurile superioare retezate, concavitate pe flancuri, talpa în acoladă, încărcat cu o pasăre, cu aripile strânse, care stă pe o terasă. În exergă, mărginită de un cerc liniar la exterior, legenda: **x ROMÂNIA x PREFECTURA JUD(ețului). ARGEȘ. SERV(iciul). (...)**³⁴.

³² Idem, colecția Sului I, nr. 13; v. și Olivia Strachină, *Facsimilarea documentelor de arhivă o problemă de actualitate*, în „Revista Arhivelor”, XLIX, vol. XXXIV, nr. 1, 1972, planșele 11 și 12.

³³ Arhivele Naționale Istorice Centrale, Mitropolia Țării Românești, XXXIV/22; Maria Dogaru, *Sigiliile cancelariei domnești a Țării Românești între anii 1715-1821*, în „Revista Arhivelor”, XLVII, vol. XXXII, nr. 2, 1970, p. 412, fig. 36; eadem, *Conservarea stemelor județene în sigiliile domnești*, în *Revista Arhivelor*, L, vol. XXXV, nr. 2, 1973, p. 296, fig. 1; eadem, *Sigiliile mărturii ale trecutului istoric. Album sigilografic*, București, 1976, p. 88-89, fig. 63; eadem, *Matrice sigilare provenind din Oltenia conservate în colecția Direcției Generale a Arhivelor Statului*, în „Arhivele Olteniei”, serie nouă, 1981, p. 90, fig. 1; Dan Cernovodeanu, Ioan N. Mănescu, *Noile steme ale județelor și municipiilor din Republica Socialistă România. Studiu asupra dezvoltării istorice a heraldicii districtuale și municipale românești*, București, 1974, p. 14, fig. 19; Dan Cernovodeanu, *Știința și arta heraldică în România*, p. 444-445, CXIX, 1; *Dicționar al științelor speciale*, p. 216, fig. 46 b.

³⁴ Arhivele Naționale Istorice Centrale, col. *Matrice sigilare*, nr. 6832.

C. *Stema României din 1867*³⁵ apare în câmpul a două piese:

III. Matrice sigilară rotundă (42 mm), din alamă, gravată în excizie, având în emblemă un scut francez modern, scartelat, încărcat în cartierul 1 cu acvila cruciată, redată din față, cu capul conturnat, cu aripile deschise și orientate în jos, flancată³⁶ în partea stângă superioară de soare, în 2 cu capul de bour³⁷ cu stea deasupra coarnelor, flancat în partea dreaptă superioară de semilună³⁸, în 3 cu capul de bour cu stea între coarne, în 4 cu acvila cruciată, redată din față, cu capul conturnat, cu aripile deschise și orientate în jos. Peste tot, armele familiei de Hohenzollern: scut polonez, sfertuit, având în cartierele 1 și 4 argint³⁹, în 2 și 3 negru⁴⁰. Scutul mare, așezat cu vârful pe două arabescuri⁴¹, timbrat de o coroană închisă, fără tocă, compusă dintr-un cerc împodobit cu pietre prețioase, surmontat de opt cruciulițe (dintre care cinci sunt vizibile), intercalate de perle, din vârful cărora pornesc opt arce ornate cu perle, aplatizate la orizontală în partea de sus, care se reunesc în partea superioară și se termină la mijloc printr-un glob crucifer, cu cruce labată (cu brațele de formă concavă), are ca tenanți: la dextra⁴² o femeie ținând în mână dreaptă o sica dacică, așezată în pal, iar la senestra⁴³

³⁵ Promulgată prin *Legea pentru fixarea și stabilirea armelor României*, publicată în Monitorul, jurnal oficial al României, no. 75 din 2/14 aprilie 1867, p. 450-452; Supliment Monitorul Oficial no. 75, p. 453-454; ibidem, no. 77 din 5/17 aprilie 1867, p. 467; vezi și Ștefan D. Grecianu, *Eraldica română. Actele privitoare la stabilirea armelor oficiale cu planșe și vocabular*, București, 1900, p. 11-16, 44-45; P.V. Năsturel, *Steagul, stema română, însemnele domnești, trofee. Cercetare critică pe terenul istoriei (cu numeroase figuri în culori)*, București, 1903, p. 95-100; Constantin Moisil, *Stema României. Originea și evoluția ei istorică și heraldică*, București, 1931 (extras din „Boabe de grâu”, II, nr. 2, 1931, p. 65-85), p. 18-19; idem, *Stema României*, în *Enciclopedia României*, vol. I, 1938, p. 69; Dan Cernovodeanu, *Știința și arta heraldică în România*, p. 159-160; idem, *Evoluția armeriilor Țărilor Române de la apariția lor și până în zilele noastre (sec. XIII-XX)*, traducere din limba franceză Livia Sirbu, Brăila, 2005, p. 402-406; Maria Dogaru, *Colecțiile de matrice sigilare ale Arhivelor Statului*, București, 1984, p. 46; eadem, *Stemele României moderne*, în „Magazin Istoric”, 1993, p. 3-5; eadem, *Din heraldica României*, 1994, p. 61; Cristache Gheorghe, Maria Dogaru, *Simbolurile naționale ale României*, București, 2003, p. 123-128; Laurențiu-Ștefan Szemkovics, *Matrice sigilare aparținând Ministerului de Interne și unor structuri polițienesci (1831-1931)*, București, 2012, p. 33.

³⁶ Flancat = termen ce indică poziția paralelă cu laturile scutului a unor mobile; *Dicționar al științelor speciale*, p. 119.

³⁷ Bour = purtător al lumii; simbol al abundenței (datorită cornului); Jean-Paul Clébert, *op. cit.*, p. 294-306.

³⁸ Lună = figură naturală, din categoria astrilor, reprezentată conform regulilor heraldice, printr-un disc de argint cu figură umană. În heraldica românească acest astru este, de obicei, înfățișat sub formă de crai nou (semilună) figurat. Poziția obișnuită a semilunii este culcată la orizontal, cu coarnele în sus; când este redată orizontal cu coarnele în jos se blazonează răsturnată; când este înfățișată vertical cu coarnele îndreptate spre flancul drept se definește semilună întoarsă; iar când este în poziție verticală, cu coarnele spre stânga, se descrie conturnată. Simbolizează veșnicie, nemurire, strălucire; *Dicționar al științelor speciale*, p. 159.

³⁹ Argint = metal utilizat în alcătuirea stemelor, reprezentat convențional prin câmp alb, respectiv suprafață liberă. Simbolizează puritate, nevinovăție, sinceritate; H. Gourdon de Genouillac, *op. cit.*, p. 16-17.

⁴⁰ Negru = culoare utilizată în alcătuirea stemelor, reprezentată convențional prin linii verticale suprapuse pe linii orizontale. Semnifică știință, modestie, durere, prudență; *Dicționar al științelor speciale*, p. 173.

⁴¹ Arabescul = poate fi pus în legătură cu pânza de păianjen și, de asemenea, cu labirintul, al cărui itinerar complex are menirea să conducă de la periferie spre centrul local (simbolul centrului invizibil al ființei); Jean Chévalier, Alain Ghéerbrant, *op. cit.*, vol. I, p. 121-122.

⁴² Dextra = termen prin care se indică poziția unei mobile în scut, la dreapta; în heraldică poziția dreapta-stânga este inversă decât în accepțiunea curentă; *Dicționar al științelor speciale*, p. 100.

⁴³ Senestru = termen indicând poziția spre stânga. În heraldică, noțiunea de stânga-dreapta se referă la poziția scutului, nu la cea a privitorului, deci invers decât în accepțiunea obișnuită; *Dicționar al științelor speciale*, p. 212.

un leopard lionat⁴⁴. Sub scut, scrisă pe o eșarfă cu litere majuscule, deviza⁴⁵ „NIHIL SINE DEO”⁴⁶ (NIMIC FĂRĂ DUMNEZEU). Întreaga compoziție este inclusă sub un pavilion⁴⁷ căptușit⁴⁸ cu hermină⁴⁹, dotat cu franjuri și ciucuri, prins, în partea de sus, sub o coroană închisă asemănătoare cu cea care timbrează scutul, dar de dimensiuni mari decât aceasta. În exergă, mărginită de un cerc liniar la exterior, legenda: ★ ROMÂNIA ★ PREFECTURA DISTRICT(ului). ARGEȘU⁵⁰.

IV. Matrice sigilară rotundă (42 mm), din alamă, gravată în incizie, având în emblemă un scut francez modern, dreptunghiular, cu talpa în acoladă, scartelat, încărcat în cartierul 1, pe albastru, cu acvila cruciată, redată din față, cu capul conturnat, cu aripile deschise și orientate în jos, flancată în partea stângă superioară de soare cu 16

⁴⁴ Leopard lionat = leopard rampant, adică ridicat pe labele inferioare și are capul văzut din față; G. de L. T^{***}, *Dictionnaire héraldique, contenant tout ce qui a rapport à la science du blazon, avec l'explication des termes; leurs étymologies, & les exemples nécessaires pour leur intelligence, suivis des Ordres de Chevaleries dans le Royaume et de l'Ordre de Malthe*, Paris, Chez Lacombe, MDCCLXXIV, p. 20.

⁴⁵ Deviza = inscripție conținând o maximă morală, o exclamație, o formulă de credință, un angajament; *Dicționar al științelor speciale*, p. 100.

⁴⁶ Maria Dogaru, *Din heraldica României*, p. 73.

⁴⁷ Pavilion = ornament exterior al scutului sub formă de mantou, prevăzut în partea superioară cu un baldachin. Este alcătuit din purpură, căptușit cu hermină, brodat cu franjuri și ciucuri din fir de aur. Simbolizează cortul sub care membrii familiilor domnitoare își adăpostesc armele. Uneori acesta este reprezentat chiar și în armele de stat, fără baldachin, semnificația păstrându-se totuși; *Dicționar al științelor speciale*, p. 183.

⁴⁸ Căptușit = termen utilizat la descrierea mantourilor, pavilioanelor și lambrechinilor, indicând felul smalturilor folosite pentru reprezentarea interiorului și exteriorului acestor ornamente ale scutului; *Dicționar al științelor speciale*, p. 66.

⁴⁹ Hermină = blană utilizată în alcătuirea stemelor, în special la căptușirea pavilioanelor și mantourilor. Este reprezentată convențional printr-o suprafață albă semănată cu codițe negre. Este blana folosită de obicei la reprezentarea armelor de stat. Simbolizează măreție, suveranitate; *Dicționar al științelor speciale*, p. 131.

⁵⁰ Arhivele Naționale Istorice Centrale, col. *Matrice sigilare*, nr. 2241.

raze, în 2, pe albastru, cu capul de bour cu stea între coarne, flancat în partea dreaptă superioară de semilună, în 3, pe roșu, cu capul de bour cu stea între coarne, în 4, pe aur, cu acvila cruciată, redată din față, cu capul conturnat, cu aripile deschise și orientate în jos. Peste tot, armele familiei de Hohenzollern: scut polonez, dreptunghiular, cu marginea superioară și cea inferioară în acolade orientate cu vârful în sus, respectiv, în jos, sfertuit, având în cartierele 1 și 4 argint, în 2 și 3 negru. Scutul mare, așezat cu vârful pe două arabescuri, timbrat de o coroană închisă, fără tocă, compusă dintr-un cerc împodobit cu pietre prețioase, surmontat de opt cruciulițe (dintre care cinci sunt vizibile), intercalate de perle, din vârful cărora pornesc opt arce ornate cu perle care se reunesc în partea de sus și se termină printr-un glob crucifer, cu cruce labată (cu brațele de formă concavă), are ca tenanți: la dextra o femeie dacă redată din față, cu capul întors spre stânga și privind la coroana care timbrează scutul, stând pe un arabesc, purtând veșminte lungi, ținând în mâna dreaptă sica așezată în pal, cu mâna stângă pe marginea de sus a scutului, iar la senestra un leopard lionat, stând cu piciorul stâng posterior pe un arabesc, cu cel drept sprijină partea de jos a scutului, ținând cu laba stângă anterioară scutul de flancul stâng, pătrunzând în dreptul liniei orizontale despărțitoare, iar pe cea dreaptă o ține pe marginea de sus a scutului. Sub scut, deviza „NIHIL SINE DEO” (NIMIC FĂRĂ DUMNEZEU). Întreaga compoziție este inclusă sub un pavilion, căptușit cu hermină, dotat cu franjuri și ciucuri, prins, în partea de sus, sub o coroană închisă asemănătoare cu cea care timbrează scutul, dar de dimensiuni mari decât aceasta. În exergă, mărginită de două cercuri liniare la exterior, legenda: * ROMÂNIA * **PREFECTURA DISTRICT(ului). ARGEȘU**⁵¹.

⁵¹ *Ibidem*, nr. 2242.

D. Stema mică a României de la 1921, a cărei planșe se găsește la Arhivele Naționale Centrale⁵², este în emblema matricei de mai jos:

V. Matrice sigilară rotundă, 40 mm, confecționată din alamă, gravată în excizie. În emblema, stema mică a României de la 1921⁵³, compusă dintr-un scut mare, de tip occidental de secol XX, dreptunghiular, cu talpa în ogivă, încărcat cu acvila cruciată, încoronată, cu aripile deschise și cu zborul în jos, ținând în gheara dreaptă o spadă⁵⁴, în stânga un sceptru⁵⁵ cu vârful în formă de crin⁵⁶, purtând pe piept un scut asemănător cu cel de mai înainte, scartelat cu insișiune⁵⁷, având în cartierul 1 acvila cruciată flancată în partea superioară de soare și de semilună, în 2 întâlnirea de bour, reprezentată cu capul animalului văzut din față, cu stea între coarne, flancat în partea de jos de o roză⁵⁸ și de o semilună conturnată, în 3, peste valuri naturale, un pod cu două deschideri boltite, din care apare născând un leu, în 4, tăiat de un brâu despărțitor, având în partea de sus acvila ieșind, flancată de soare și de semilună conturnată, iar în cea de jos șapte turnuri de cetate poziționate 4:3. În insișiune sunt doi delfini affrontați, cu cozile ridicate în sus și orientate spre dreapta și spre stânga. Peste tot, armele familiei de Hohenzollern: scut de tip francez medieval⁵⁹, sfertuit, având în cartierele 1 și 4 argint, în 2 și 3 negru. Coroana care timbrează scutul mare este închisă, compusă dintr-un cerc împodobit cu pietre prețioase, surmontat de opt fleuroane sub formă de vârf de lance (dintre care cinci sunt vizibile), intercalate de perle, din vârful cărora pornesc opt arce ornate cu perle care se reunesc în partea de sus și se termină printr-un glob crucifer. În exergă, între două cercuri liniare, legenda: **x ROMÂNIA x PREFECTURA JUD(eșului). ARGEȘ. SERV(iciul). ADMINISTRATIV**⁶⁰.

⁵² Arhivele Naționale Istorice Centrale, *Comisia Consultativă Heraldică*, dosar nr. 3.

⁵³ Promulgată prin *Legea pentru fixarea stemei Regatului României, întregit cu țările surori unite*, publicată în M. Of. nr. 92 din 29 iulie 1921, p. 3569-3573.; vezi și Constantin Moisil, *Stema României. Originea*, p. 20-21; idem, *Stema României*, p. 70-71; Dan Cernovodeanu, *Știința și arta heraldică*, p. 162-163; idem, *Evoluția armelor*, p. 413-416; Maria Dogaru, *Colecțiile de matrice sigilare*, p. 46-47; eadem, *Stemele României moderne*, p. 3-5; eadem, *Arta și știința blazonului. Album*, București, 1994, p. 38, poziția 45; eadem, *Din heraldica României*, p. 88, 95; eadem, *Tipare sigilare provenind de la suveranii României 1866-1947*, București, 2000, p. 14; Cristache Gheorghe, Maria Dogaru, *Simbolurile naționale*, p. 130-131.

⁵⁴ Spada = simbolul stării militare, al vitejiei, al puterii. Poate fi aplicată nedreptății și poate stabili pacea și dreptatea. De asemenea, spada este și simbol al războiului sfânt. În tradițiile creștine, spada este o armă nobilă, a cavalerilor și eroilor creștini; Jean Chévalier, Alain Ghéerbrant, *op. cit.*, vol. III, p. 246-247.

⁵⁵ Sceptrul = figură heraldică artificială, în forma unui baston având extremitatea superioară îngroșată, simbol și atribut al puterii suzerane. De obicei, sceptrul face parte din elementele exterioare ale scutului; *Dicționar al științelor speciale*, p. 205; simbolizează mai cu seamă autoritatea supremă. Sceptrul prelungește brațul, fiind un semn al puterii și autorității; Jean Chévalier, Alain Ghéerbrant, *op. cit.*, vol. III, p. 208-209.

⁵⁶ Crin = floare, eminamente regală, ce simbolizează deopotrivă puterea și rafinamentul, forța materială, dar și avântul spiritual; Olimpia Ungheea, *Dicționar explicativ masonic*, vol. I (A-L), București, 2007, p. 296.

⁵⁷ Insișiune = porțiune realizată în câmpul scutului, centrul vârfului inferior al scutului triunghiular. *Dicționar al științelor speciale*, p. 138.

⁵⁸ Roza = stilizare a florii de măceș, are cinci petale în jurul unui bumb central (stigmatul) și, de regulă, cinci sepale ascuțite între petale; I. N. Mănescu, *Stema Moldovei*, în „Magazin Istoric”, VI, nr. 5 (62), 1972, p. 39.

⁵⁹ Scut = de tip francez medieval de la mijlocul secolului al XIII-lea este un scut triunghiular, cu marginile rotunjite; Théodore Veyrin-Forrer, *op. cit.*, p. 15, 16, fig. 11.

⁶⁰ Arhivele Naționale Istorice Centrale, col. *Matrice sigilare*, nr. 6830.

E. *Stema medie a României de la 1921*, a cărei planșe se găsește la Arhivele Naționale Centrale⁶¹, apare în câmpul ultimei piese:

VI. Matrice sigilară „trapezoidală”, 59 x 36 x 61 mm, confecționată din alamă, gravată în excizie. În emblema, stema medie a României de la 1921, compusă dintr-un scut mare, de tip occidental de secol XX, dreptunghiular, cu talpa în ogivă, încărcat cu acvila cruciată, încoronată, cu aripile deschise și cu zborul în jos, ținând în gheara dreaptă o spadă, în stânga un sceptru cu vârful în formă de crin, purtând pe piept un scut asemănător cu cel de mai înainte, scartelat cu insișiune, având în cartierul 1 acvila cruciată flancată în partea superioară de soare și de semilună, în 2 întâlnirea de bour, reprezentată cu capul animalului văzut din față, cu stea între coarne, flancat în partea de jos de o roză și de o semilună conturnată, în 3, peste valuri naturale, un pod cu două deschideri boltite, din care apare născând un leu, în 4, tăiat de un brâu despărțitor, având în partea de sus acvila ieșind, flancată de soare și de semilună conturnată, iar în cea de jos șapte turnuri de cetate poziționate 4:3. În insișiune sunt doi delfini afrontați, cu cozile ridicate în sus și orientate spre dreapta și spre stânga. Peste tot, armele familiei de Hohenzollern: scut de tip francez medieval, sfertuit, având în cartierele 1 și 4 argint, în 2 și 3 negru.

Coroana de oțel a României care timbrează scutul mare este închisă, compusă dintr-un cerc împodobit cu pietre prețioase, surmontat de opt fleuroane sub formă de vârf de lance (dintre care cinci sunt vizibile), intercalate de perle, din vârful cărora pornesc opt arce ornate cu perle care se reunesc în partea de sus și se termină printr-un glob crucifer. Scutul are pe exterior, pe flancuri și în partea de jos, colanul ordinului „Regele Carol I”⁶². Suportii sunt doi lei afrontați, limbați, stând cu picioarele posterioare pe arabescuri și susținând scutul cu labele anterioare. Sub scut, deviza

⁶¹ Idem, *Comisia Consultativă Heraldică*, dosar nr. 3.

⁶² Ordinul a fost înființat la 10 mai 1906 de către regele Carol I pentru a comemora jubileul a 40 de ani de domnie.

„NIHIL SINE DEO” (NIMIC FĂRĂ DUMNEZEU). Legenda: **REGATUL ROMÂNIEI / PREFECTURA JUDEȚULUI / ARGEȘ / SERVICIUL ADMINISTRATIV / № ..... / 192... LUNA ..... ZIUA ...**⁶³.

DANS L'ETUDE MATRICES SIGILLAIRES APPARTENANT
A LA PREFECTURE DU DEPARTEMENT ARGES (1862-1929)

Resumé

Dans l'étude *Matrices sigillaires appartenant à la Préfecture du département Arges (1862-1929)*, l'auteur présente six pièces qui proviennent des Archives Nationales Centrales de Bucarest, de la collection „Matrices sigillaires”. Ces matrices sigillaires à l'aide desquelles on imprime le sceau sur les documents, ont des formes rondes et „trapézoïdale”, sont confectionnées en laiton, sont gravées en incision et en excision, ont des dimensions variables et ont sur leur emblème les armoiries unies des Principautés Roumaines composées des armoiries héraldiques de la Valachie et de la Moldavie, les armoiries du département Arges, les armoiries de la Roumanie de 1867 et les armoiries de la Roumanie de 1921. On analyse l'emblème des ces matrices sigillaires concernant: l'écu, les emaux (les métaux et les couleurs usités dans la science du blason), les meubles, les couronnes qui timbrent les écus, le globe croiseté.

⁶³ Arhivele Naționale Istorice Centrale, col. *Matrice sigilare*, nr. 6831.